

Nota

Voor burgemeester en wethouders

Nummer: 14INT05739

Datum vergadering: 13 JAN. 2015

Nota openbaar: Ja

► **Onderwerp:** Planologische regeling rondom huisvesting t.b.v. mantelzorg

Advies:

1. Nota voor kennisgeving aannemen
2. Nota ter kennisname brengen aan de raadscommissie Grondgebied.

Besluit B en W:

Conform advies

Korte samenvatting:

In 2007 heeft de gemeenteraad de Nota Mantelzorg vastgesteld. Hierin is uiteen gezet welke planologische mogelijkheden er zijn voor het realiseren van extra, tijdelijke, woonruimte t.b.v. mantelzorg. De wetgeving is inmiddels gewijzigd en regelt de (ver)bouw en gebruik rondom huisvesting t.b.v. mantelzorg.

Voorgesteld wordt deze nota voor kennisgeving aan te nemen en ook ter kennisname aan de raadscommissie te brengen.

Aanleiding:

Op 24 april 2007 heeft de raad de Nota Mantelzorg vastgesteld. In die Nota is uiteen gezet welke planologische mogelijkheden er zijn voor het creëren van extra woonruimte in het kader van mantelzorg.

Daarna heeft het college in haar besluit van 12 februari 2008 ingestemd met een nota waarin wordt omschreven hoe de afhandeling plaatsvindt van de verzoeken voor tijdelijk extra woonruimte in het kader van mantelzorg. In de nota zijn criteria opgenomen om te kunnen vaststellen wanneer er sprake is van mantelzorg (indicatiestelling).

In de afgelopen jaren zijn diverse bestemmingsplannen geactualiseerd. Bij deze plannen is de Nota Mantelzorg als bijlage opgenomen, zodat via een (binnenplanse) vrijstelling van het bestemmingsplan, medewerking kan worden verleend. Dit is een kortere procedure dan via een bestemmingsplanherziening of buitenplanse vrijstelling wat anders nodig zou zijn.

Inmiddels zijn er een aantal jaren verstreken waarbij gebruik kon worden gemaakt van het vastgestelde beleid.

De wetgeving op planologisch terrein is gewijzigd, onder andere in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Besluit omgevingsrecht (Bor), maar ook de wetgeving op het terrein van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) verandert.

Tijd voor evaluatie en eventueel aanpassing van het huidige beleid.

Relevante eerdere besluiten:

24 april 2007 – raadsbesluit over vaststelling Nota Mantelzorg;

12 februari 2008 – collegebesluit over praktische uitvoering Nota Mantelzorg.

Doelstelling:

Duidelijkheid over bouw- en gebruiksregels m.b.t. huisvesting mantelzorg

Oplossing:

I Evaluatie

Sinds de jaren dat de Nota Mantelzorg in werking is getreden, is er in één situatie planologische vrijstelling verleend voor mantelzorg, waarbij een bijgebouw geschikt is gemaakt voor bewoning.

Het afgelopen half jaar zijn er wat vaker vragen geweest over bewoning voor mantelzorg en één concreet verzoek. De aanleiding daarvoor is waarschijnlijk dat de regering vindt dat de zorg zo veel mogelijk en zo lang mogelijk, thuis moet plaatsvinden via mantelzorg en professionele zorg. Deze beleidswijziging zal waarschijnlijk tot gevolg hebben dat er meer behoefte zal zijn/komen aan dergelijke huisvesting. Maatschappelijk is er steeds meer aandacht voor mantelzorg. Ook vanwege de wijzigingen op het terrein van de Wmo is het goed om te kijken naar de criteria die bepalen of er wel of geen sprake is van mantelzorg. En of er een versoepeling van de criteria kan plaatsvinden, zodat er wellicht meer mensen gebruik kunnen maken van de huisvestingsmogelijkheden vanwege mantelzorg.

II Wetswijziging rondom bouw/verbouw en gebruik

In de Nota Mantelzorg is, zoals gezegd, aangegeven welke planologische mogelijkheden er zijn om medewerking te verlenen aan extra woonruimte voor mantelzorg en aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan.

Het uitgangspunt is dat er eerst wordt gekeken of er een definitieve (bouwkundige) oplossing gevonden kan worden in de bouwregels, door maximaal gebruik te maken van de ruimte die er is voor gebouwen. Dit is om een oplossing te realiseren, die niet weer teruggedraaid moet worden als er geen sprake meer is van mantelzorg. Uiteraard is dit ter voorkoming van kapitaalvernietiging voor de aanvrager.

Mocht een dergelijke oplossing er niet zijn, dan wordt gekeken of er sprake is van mantelzorg (toetsing aan de criteria) en via die weg medewerking kan worden verleend aan tijdelijke extra woonruimte.

Dit is een belangrijk uitgangspunt dat niet gewijzigd moet worden.

Nieuwe wetgeving

De wetgeving rondom (ver)bouw en gebruik van gebouwen voor de mantelzorg is veranderd. De politiek heeft gevraagd om de regels over (ver)bouw ten behoeve van mantelzorg te vereenvoudigen, zodat er geen (lange) procedures nodig zijn.

In de wetswijziging die is ingegaan op 1 november 2014, is het volgende voor mantelzorg opgenomen:

- Onder een bijbehorend bouwwerk wordt ook verstaan een gebouw bij een woning voor de huisvesting van een persoon die mantelzorg verleent of ontvangt van een bewoner van de woning.
- Het bestemmingsplan verbiedt normaal gesproken een extra woning binnen de woonbestemming. Ook is vergunningvrij bouwen niet mogelijk als het aantal woningen toeneemt. In deze wetswijziging wordt een uitzondering gemaakt voor huisvesting met betrekking tot mantelzorg.
- Vastgelegd is wat er onder mantelzorg wordt verstaan.
- De huisvesting i.v.m. mantelzorg mag worden bewoond door maximaal 2 personen.
- Bij huisvesting in verband met mantelzorg kan het alleen gaan om huisvesting in een woning of in een bouwwerk bij een woning.

Hieronder wordt ingegaan op de toepassing van deze nieuwe regels.

Realiseren mantelzorgwoning

Er zijn een tweetal mogelijkheden voor het realiseren van een mantelzorgwoning:

1. Wijzigen van gebruik
2. Het bouwen en/of verbouwen

Ad 1 Wijzigen gebruik

Door deze wetswijziging is het mogelijk om een bestaand bijbehorend bouwwerk te gebruiken voor mantelzorg. Dat kan worden gerealiseerd zonder vergunning.

In de bijlage van de Bor (art. 2 sub 22) is nadrukkelijk opgenomen dat er geen omgevingsvergunning nodig is voor het gebruik van een bestaand bouwwerk voor huisvesting in verband met mantelzorg.

Ad 2 Bouwen en/of verbouwen

In de meeste gevallen zullen er voor het realiseren van huisvesting i.v.m. mantelzorg verbouw- of bouwactiviteiten nodig zijn.

Vergunningvrij of niet?

In de aangepaste wetgeving zijn de regels rondom het vergunningvrij bouwen aangepast.

Als de verbouw (zonder uitbreiding) voldoet aan de eisen van art. 3 lid 8 bijlage II Bor, o.a. geen verandering van de draagconstructie noch van de brandcompartimentering, dan kan dit vergunningvrij worden gerealiseerd.

Of de bouw c.q. uitbreiding voor mantelzorg vergunningvrij is, hangt af van de oppervlakte die inmiddels is gebouwd aan bijbehorend bouwwerk (al dan niet vergunningvrij) en dat in combinatie met de oppervlakte van het bebouwingsgebied

De plek van de huisvesting (zoals dichtbij de woning of verder eraf) is bepalend, voor hoe hoog het gebouw vergunningvrij mag worden gebouwd.

Mocht de bouw c.q. verbouw vergunningvrij niet mogelijk zijn, dan is het wellicht via een omgevingsvergunning wel mogelijk. Dit kan per situatie verschillend zijn en wordt dus per situatie bekeken.

Bij toetsing aan het bestemmingsplan moet het bijbehorend bouwwerk functioneel ondergeschikt zijn aan het hoofdgebouw (woning). Zelfstandige bewoning van het bijbehorend bouwwerk valt daar normaal gesproken niet onder, maar voor huisvesting i.v.m. mantelzorg is in de wet een uitzondering opgenomen¹. Dit is nadrukkelijk toegestaan en daarom geen belemmering voor het verlenen van een vergunning.

Voor het gebied buiten de bebouwde kom gelden aparte regels. Daar kan (in delen) verplaatsbare huisvesting i.v.m. mantelzorg niet groter dan 100 m² vergunningvrij worden geplaatst, los van het feit hoeveel m² aan bijbehorende bouwwerken inmiddels bebouwd is.

Mantelzorg?

Belangrijk is natuurlijk de vraag of er sprake is van mantelzorg.

Definitie van mantelzorg²:

Intensieve zorg of ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie, rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en waarvan de behoefte met een verklaring van de huisarts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond.

Of er daadwerkelijk sprake is van mantelzorg kan meestal pas achteraf worden vastgesteld. Mantelzorghuisvesting wordt zoals gezegd vergunningvrij mogelijk gemaakt. Toetsing of er sprake is van mantelzorg is er niet vooraf, als er geen vergunning nodig is. Hierbij is dus een rol voor Handhaving weggelegd om te controleren en degenen die er wonen te laten aantonen dat er sprake is van mantelzorg via een verklaring.

De verklaring kan worden afgegeven door een huisarts, wijkverpleegkundige of andere door gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur.

¹ Art. 2 lid 3 sub b 2° bijlage II van Bor

² Art. 1 lid 1 bijlage II van Bor

Er is op dit moment geen noodzaak aanwezig om een eigen (gemeentelijk) adviseur aan te wijzen die een verklaring moet afgeven. De verklaring van een huisarts of wijkverpleegkundige is voldoende, dat is namelijk door wetgeving bepaald.

Het zou wel voor kunnen komen, dat bij een (informatief) overleg over bouwplannen voor huisvesting i.v.m. mantelzorg, de vraag naar voren komt of er daadwerkelijk sprake is van mantelzorg. Indien de situatie niet bekend is bij ons, dan kan de verklaring worden gevraagd.

Overigen

Een vraag die wel eens naar voren komt, is of het mogelijk is een huisnummer te krijgen voor huisvesting i.v.m. mantelzorg. Dit kan te maken hebben met het aanvragen van toeslagen, ontvangen van post.

Een huisnummer wordt toegekend aan een verblijfsobject en vastgelegd in de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen). De criteria voor een verblijfsobject zijn geregeld in de Wet BAG Als de huisvesting voldoet aan de bijbehorende eisen is dat mogelijk.

Als de mantelzorg is afgelopen, moet de huisvesting weer in overeenstemming worden gebracht met het bestemmingsplan en zal het huisnummer worden ingetrokken.

Het huisnummer geeft geen recht op het bouwen van een extra woning. Het bestemmingsplan wordt namelijk niet aangepast.

Registratie/koppeling

Het is de bedoeling om de mantelzorgsituaties, dus huisvesting t.b.v. mantelzorg vast te leggen. Dit om te voorkomen dat als de mantelzorg is beëindigd, de zelfstandige woonruimte wordt gebruikt voor gewone bewoning c.q. verhuur.

De input kan vanuit verschillende kanten komen, bv. vergunningaanvraag, inschrijven bij bevolking, aanvraag van een extra huisnummer, via handhaving, vanuit WMO.

Hoe de registratie wordt gedaan, wordt ambtelijk uitgewerkt en zal op een zo praktisch mogelijke manier zijn.

III CONCLUSIE

De beleidsnota Nota Mantelzorg (2007) hoeft niet te worden ingetrokken door de gemeenteraad. Daar waar de wet het namelijk regelt/overneemt, vervalt de nota van rechtswege.

In de nota over de praktische uitvoering waren criteria opgenomen om te bepalen of er sprake is van mantelzorg. Nu de wetgever dit neerlegt bij de huisarts en de wijkverpleegkundige, is het bepalen van criteria overbodig geworden.

Nog steeds blijft een belangrijk uitgangspunt om eerst te kijken naar een blijvende oplossing.

Wij stellen voor deze nota voor kennisgeving aan te nemen en deze ter kennisname te brengen van de raadscommissie Grondgebied, omdat de raad in 2007 de Nota Mantelzorg heeft vastgesteld.

Effecten:

Duidelijkheid rondom huisvesting t.b.v. mantelzorg

Planning:

--

Financiële consequenties:

Personele consequenties:

--

Juridische consequenties:

In artikel 122 Gemeentewet staat dat wanneer beleidsregels zijn vastgesteld en de wet deze werking overneemt, de beleidsregels van rechtswege zijn vervallen.

De Nota Mantelzorg hoeft daarom niet te worden ingetrokken. Mocht er ergens niet in worden voorzien door de wet, dan heeft deze Nota een aanvullende werking.

Informatisering / Automatisering:

--

Burger- en overheidsparticipatie:

--

Communicatie:

Collega's informeren over de wetswijziging.

Een folder maken voor de burger.

Overige consequenties:

--